

SEX & POLITIKK

Foreningen for seksuell og reprodutiv helse og rettigheter

“Vi elsker moderskapet og vil
dets vel, men i full frivillighet
og under vårt eget ansvar.”

Katti Anker Møller 1868-1945

-ÅRSMELDING 2013-

Org.nr. 990 630 828 | Christian Kroghs gate 34, 0186 Oslo | +47 22 11 55 13

Lederen har ordet

Aktivitet

2013 har vært preget av svært høy aktivitet. Uke Sex når ut til stadig flere elever, og har blitt en målestokk på god og kunnskapsbasert seksualundervisning. Vi hadde ansvaret for den norske standen på Women Deliver i Kuala Lumpur, med besøk av blant andre Kronprinsesse Mette Marit. På Arendalsuka arrangerte vi debatt om likestilling i norsk utenrikspolitikk, og utfordret ellers politikerne på deres viktigste seksualpolitiske sak. For å nevne noe – les denne årsmeldingen og bli imponert!

Strategi

Hvem er vi, hvem vil vi være, og hvor skal vi? Arbeidet med å jobbe fram en ny strategi for Sex og Politikk ble startet opp i 2013. Det arbeidet kommer til å følge oss godt inn i 2014. Vi trenger et godt dokument som gir styret og ansatte retning for arbeidet, og gjør oss til en fortsatt ledende organisasjon i krysningspunktet likestilling og seksualpolitikk.

Nytt Storting, ny regjering

Sex og Politikk samarbeidet godt med den rødgrønne regjeringen, og vil berømme den for sin innsats for seksuell og reprodutiv helse og rettigheter internasjonalt. Vi er spente og forventningsfulle til den nye regjeringen og deres vilje til å følge opp Norges rolle som pådriver for likestilling og økte reprodutiv og seksuelle rettigheter i verden. Sex og Politikk vil fortsette å jobbe aktivt opp mot både Storting og regjering for å påvirke politikken i riktig retning. Derfor er det gledelig at tidligere leder i Unge Høyre, Stortingsrepresentant Henrik Asheim, tok utfordringen med å lede Stortingsnettverket for SRHR, en viktig medspiller for at Norge fortsatt skal prioritere dette området høyt.

På vegne av styret vil jeg takke våre kunnskapsrike ansatte for deres unike pågangsmot og entusiasme, og våre donorer og samarbeidspartnere for god støtte og samarbeid i 2013.

Johannes Rindal

Styreleder

Innhold

Om oss	4
Organisatorisk	4
Samarbeidspartnere og donorer	7
Nettverk	9
Et blikk på 2013	11
Politikk	11
Aktiviteter 2013	12
International Planned Parenthood Federation (IPPF)	25

Kronprinsesse Mette-Marit og de norske deltakerne ved Women Deliver 2013

Om oss

Sex og Politikk – foreningen for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter – er en ideell, frittstående og ikke-kommersiell medlemsorganisasjon. Foreningen er medlem av International Planned Parenthood Federation (IPPF). Sex og Politikk har adresse i Oslo.

Sex og Politikk arbeider for å fremme seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR). Vi vil at alle mennesker skal gis tilgang til helsetjenester og rettigheter uavhengig av deres kjønn, økonomiske, sosiale og geografiske posisjon. Foreningen arbeider for tilgang til kunnskap om seksualitet, seksuelle rettigheter og prevensjon med spesielt fokus på ungdom og grupper som er spesielt sårbare, og skal gjennom informasjon, støtte og tjenester ivareta personer og miljøer som har behov som ikke er ivaretatt. Vårt formål er å bevare og beskytte de rettighetene vi har, og kjempe for å utvikle og styrke seksuelle og reproduktive rettigheter både nasjonalt og internasjonalt.

Sex og Politikk opererer uavhengig av livssyn og politiske partier, og består av tilsluttede foreninger, organisasjoner, institusjoner og enkeltmedlemmer.

Organisatorisk

Ansatte

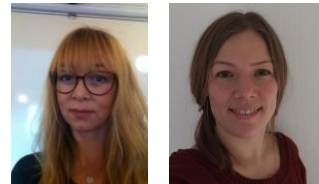
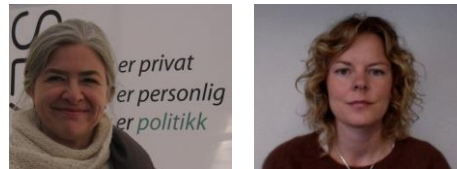
Daglig leder: Solveig Hokstad

Rådgiver SRHR: Anja Sletten

Kampanjeleder Uke Sex: Gry Stordahl

Organisasjons-, informasjons- og programsekretær: Anneli Rønes

Rådgiver kjønn og likestilling: Sara Rydland Nærum

Årsmøte

Det ble i 2013 avholdt ordinært årsmøte 6. mai.

Styret

Styret for 2012 – 2013 (t.o.m. 06.05.2013):

Styreleder: Lotte Hernæs

Nestleder: Tore Holte Follestad (Sex og Samfunn)

Styremedlemmer: Tone Maria Hansen, Arnfinn Helleve, Hanne-Lotte Moen, Johannes Rindal, Line Halvorsrud (Skeiv ungdom)

Varamedlemmer: Ragnhild Therese Nordvik (SAIH), Johanne Sundby

Styret for 2013 – 2014:

Styreleder: Johannes Rindal
Nestledere: Lotte Hernæs
Styremedlemmer: Tone Maria Hansen, Line Halvorsrud (Skeiv ungdom), Zaid Khalid, Ingrid Fiskaa, Britt Roland
Varamedlemmer: Hanne Lotte Moen, Ragnhild Nordvik

Britt Roland ba om permisjon fra vervet høsten 2013, og Hanne Lotte Moen gikk inn i styret som stedfortreder fra 1.11.2013.

I 2013 ble det avholdt syv styremøter, fire før årsmøtet 6. mai og tre etter.

Medlemmer

Antall medlemmer var i 2013 stabilt. Ved årets slutt hadde vi 67 betalende medlemmer, 14 organisasjoner, to æresmedlemmer og én pensjonist.

Vi opplever at det er vanskelig å verve nye medlemmer. I løpet av et år møter vi mange som er enige med oss i sak og som støtter oss og oppmuntrer oss, men avstanden derfra til at de melder seg som medlem er merkverdig lang.

Fusjonsprosessen med Sex og Samfunn stoppet

Arbeidet med å fusjonere Sex og Politikk og Sex og Samfunn tok slutt i 2013. Etter en lengre prosess som pågikk i 2012 og 2013 besluttet styret i Sex og Samfunn å ikke gå inn for fusjon. Styret i Sex og Politikk beklager dette på det sterkeste.

Sex og Politikk som medlemsorganisasjon av International Planned Parenthood Federation (IPPF)

I 2012 startet IPPF sin andre runde med akkreditering av Sex og Politikk, første gang var i 2008/2009. Akkrediteringen er et ledd i å sikre at hele IPPF føderasjonen holder en høy standard for styring og politikk, er demokratisk, garantert korrupsjonsfri og holder høy etisk standard i alt de gjør. IPPFs akkrediteringsteam kom til Oslo 11. – 13. november 2013. De møtte alle ansatte, representanter for styret og representanter for samarbeidspartnere. Akkrediteringsteamet hadde få bemerkninger av negativ karakter, de kom med flere rosende og oppmuntrende kommentarer i rapporten. Akkrediteringen forløper til høsten 2014. De bemerkninger og råd for organisatoriske forbedringer skal da være imøtekommet. Eksempel på forbedring er at vedtekter og ansettelsespolitiske dokumenter må inneholde krav til vandel (vedrørende seksuelle overgrep) hos ansatte og frivillige. Sex og Politikk var representert på IPPF Europa sitt årsmøte i Stockholm.

Arbeidsmiljø, likestilling og diskriminering

Arbeidsmiljøet anses som godt. Totalt sykefravær er ubetydelig, ingen langtidssykemeldte. Det har ikke blitt rapportert om skader eller ulykker på arbeidsplassen.

Kontorsituasjonen på loftet hos Sex og Samfunn i Trondheimsveien var ikke tilfredsstillende. Det var plassmangel og ansatte var plaget med støy, dårlig lys, lukt og forstyrrelser av ulik art. Et motiv for å bli i lokalene til tross for dette var utsikten til fusjon, og da dette ble avvist av styret i Sex og Samfunn, vedtok styret i Sex og Politikk at SoP kunne flytte til nye lokaler. Medio juli 2013 flyttet SoP til sine nåværende lokaler i Christian Kroghs gate 34.

Sex og Politikk har som mål å være en arbeidsplass der det råder full likestilling mellom kjønnene, og har innarbeidet en politikk som tar sikte på at det ikke forekommer forskjellsbehandling grunnet kjønn. Av selskapets 5 ansatte er 5 kvinner. Selskapets styre består av to menn, fire kvinner og en transperson, samt 2 kvinnelige varamedlemmer. Vi arbeider aktivt for å forhindre diskriminering som følge av seksualitet, kjønn, nedsatt funksjonsevne/ helse, etnisk opprinnelse, nasjonal opprinnelse, hudfarge, politisk tilhørighet, seksuell orientering, sivil- og sosial status og/eller alder, dette er nedfelt i foreningens formål og vedtekter. Styret vil jobbe for å bedre kjønnsbalansen blant de ansatte.

Foreningen er medlem av arbeidsgiverorganisasjonen Virke.

Kompetansehevedende tiltak

Medarbeidere har fått studiepermisjon med lønn:

Sara Rydland Nærum: I forbindelse med gjennomført og bestått kurs i *PRINCE2® Foundation - sertifisering i prosjektledelse*. Kurset er gjennomført ved Rovsing Management i København, Danmark i tidsrommet juni-august 2013.

Gry Stordahl tok i 2013 kurset *Undervisning og motivation i sundhedsfremmende arbejde*, 5 ECTS ved Nordic School of Public Health (NHV).

Anneli Rønes deltok i mai 2013 på kurset *Reproductive and Sexual Health and Human Rights* som er et 5-poengs kurs på masternivå ved seksjon for International Community Health ved Universitetet i Oslo. Særlig interessant var det å lære mer om hvorfor seksuell og reproduktiv helse og rettigheter er så vanskelige å implementere ved å se på lovgivning, religion og kultur. Casestudier som abort, seksuelt overførbare infeksjoner og umøtt behov for familieplanlegging var inkludert. Kurset varte i en uke med påfølgende skriftlig eksamen, sistnevnte fullført utenfor arbeidstid. Kurset ga oppdatert informasjon på relevante områder som Sex og Politikk jobber med, så vel som bakgrunnskunnskap og tilgang til nye ressurser i foreningens arbeid med SRHR.

Solveig Hokstad deltok på et dagskurs i *Lovpålagt HMS-opplæring for øverste leder*, juni 2013. I regi av hovedorganisasjonen Virke.

Ytre miljø

Foreningen har ingen virkning på det ytre miljø.

Regnskap

Arbeidet med regnskap i samarbeid med Ecos, har fortsatt i 2013, og man kan se en forbedring av rutiner og muligheter for bedre regnskapsoppfølging. Med et stort antall prosjekter, som alle har sine egne krav om rapportering, herunder regnskapsføring, er dette arbeidet svært ressurskrevende.

Fortsatt drift

Styret mener det er riktig å legge forutsetningen for fortsatt drift av foreningen til grunn ved avleggelsen av årsregnskapet.

Styret mener at årsregnskapet gir et rettviseende bilde av "Sex og Politikk's" eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat.

Foreningen er medlem av FOKUS - forum for kvinner og utvikling og Frivillighet Norge.

Samarbeidspartnere og donorer

Våre viktigste samarbeidspartnere i året som har gått har vært International Planned Parenthood Federation (IPPF), Helsedirektoratet, Justisdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Norad, Utenriksdepartementet, FNs Befolkningsfond (UNFPA), Forum for Kvinner og Utviklingsspørsmål (FOKUS), FN-sambandet, Studentenes og Akademikernes Internasjonale Hjelpfond (SAIH), Skeiv Ungdom, Kriminalitetsforebyggende råd, International AIDS Vaccine Initiative (IAVI) og International Partnership for Microbicides (IPM) og Sex og Samfund i Danmark. Vi har også hatt et nært og godt samarbeid om både nordiske og videre internasjonale SRHR-utfordringer, med våre øvrige nordiske søsterorganisasjoner: RFSU i Sverige og Väestöliitto i Finland. I tillegg har vi videreutviklet kontakt og samarbeid med andre europeiske organisasjoner spesielt innenfor IPPF-paraplyen og Countdown 2015 Europe konsortiumet.

I forbindelse med våre informasjonsprosjekt har vi samarbeidet med en rekke andre organisasjoner og aktører; Sexual Rights Initiative/Centre for Reproductive Rights, vår søsterorganisasjon i Nederland Rutgers WPF, FOKUS, CARE, for å nevne noen. Samarbeidet med en rekke individer har også vært av stor betydning i 2013. Sex og Politikk har flere donorer og prosjekter som i varierende grad styrer vårt arbeid. Flere av dem oppgir spesifikke handlinger og målsetninger knyttet til sin kontrakt og i arbeidsplanen, og samtlige har krav om rapportering og budsjettstyring. Siden vi har en rekke samarbeidspartnere, fører dette til at en god del av vår arbeidstid går med til å rapportere. Følgende instanser har blitt rapportert til i 2013: Helsedirektoratet, Utdanningsdirektoratet, Justis- og beredskapsdepartementet, Hewlett Foundation, UNFPA, Countdown 2015 Europe, FOKUS, Utenriksdepartementet, Norad, IPM og IAVI.

Vi vil rette en stor takk til Sex og Samfund, senter for ung seksualitet, for et godt naboskap frem til juli 2013.

Under følger en kort presentasjon av noen av våre viktigste donorer og samarbeidspartnere:

Hewlett Foundation

Hewlett Foundation sitt "Population Programme" har to mål: det ene er å fremme reproduktiv helse på et individuelt nivå, det andre er å bidra til stabil befolkningsvekst globalt for å promotere en sunn sosial og økonomisk situasjon, og en bærekraftig utvikling som ivaretar miljøet. Den overordnede målsetningen med Hewletts støtte til Sex og Politikk, er å ivareta politiske støtte til SRHR og befolkningstematikk. Støtten fra Hewlett gir oss mulighet til å drive politisk påvirkningsarbeid i praksis, samt dekke kostnader knyttet til det å drive en organisasjon og kommunisere. Samarbeidet med Hewlett Foundation ble avsluttet i 2013.

FNs Befolkningsfond (UNFPA)

UNFPA er en internasjonal bistandsinstitusjon som arbeider for individets rett og like muligheter til å oppnå god helse. UNFPA arbeider særlig med reproduktiv helse, likestilling og strategier knyttet til befolkningsvekst og utvikling. UNFPAs nordiske kontor har vært og er en viktig samarbeidspartner. I 2013 startet vårt felles prosjekt med å hente utstillingen "Too Young to Wed"¹ til Norge (Oslo). Utstillingen ble vist i februar 2014, med støtte fra Utenriksdepartementet, med stor suksess.

Countdown 2015 Europe

Sex og Politikk har siden 2008 deltatt i og dermed mottatt donormidler i advocacyarbeidet: "Europe Champions - Reproductive Health Worldwide: Tackling the Supply Challenge". Arbeidet har fokus på Supplies.² Sex og Politikk har i første delen av året jobbet med "supplies" utfordringene på flere områder, blant annet ved å forsøke å spore hvor mye penger Norge bruker til RH Supplies gjennom ulike budsjetter (Utenriksdepartementet, støtte til ulike organisasjoner og bilaterale og multilaterale ordninger). Prosjektet ble avsluttet høsten 2013. Sex og Politikk ble invitert inn i en fornyelse av prosjektet og vi deltar nå i prosjektet *"Joining Voices: Safeguarding and strengthening European donor financial commitments to and political leadership of universal access to reproductive Health and Family Planning"*.

International Aids Vaccine Initiative (IAVI)

IAVI er en av våre mindre samarbeidspartnere. Vårt samarbeid går ut på å bidra til at informasjon om IAVI og deres forskning og forsøk på å utvikle en aidsvaksine, adresseres i Norge.

International Partnership for Microbicides (IPM)

IPM driver forskning og utvikling av prevensjonsteknologien microbisider. Prevensjonsmiddelet er ment å beskytte mot hiv, men det forskes også på et kombinasjonspreventiv mot både graviditet og hiv. IPMs microbisider utvikles i form av gele, krem eller en ring for vaginalt bruk. Vårt samarbeid går ut på å bidra til at informasjon om IPM og deres forskning og forsøk på å utvikle et eget prevensjonsmiddel mot hiv for kvinner, adresseres i Norge.

FOKUS – Forum for Kvinner og Utviklingsspørsmål

Gjennom sitt medlemskap i FOKUS har Sex og Politikk deltatt på representantskapsmøter, og andre møter. Anja Sletten har representert SoP i fagutvalget som arbeider med SRHR, ledet av Sissel Thorsdalen.

¹ <http://tooyoungtowed.org/>

² Tilgang på RH Supplies; prevensjonsmidler, kondomer, medisiner, utstyr til trygge fødsler/aborter.

Nettverk

Sex og Politikk er med i flere nettverk, og under følger en beskrivelse av noen av disse:

Stortingets uformelle, tverrpolitiske nettverk for SRHR

Sex og Politikk fungerer som sekretariatet for Stortingets uformelle, tverrpolitiske nettverket for SRHR (APPG – all party parliamentary group). Vi henvender oss til medlemmer av dette nettverket når vi får besøk av gjester de kan ha interesse av å møte, når vi arrangerer seminarer og debatter, når vi ønsker å løfte politiske saker (for eksempel i media) og når vi inviterer til studieturer og lignende. Da det var stortingsvalg høsten 2013, fant Sex og Politikk det nødvendig å reetablere nettverket etter valget. Nettverkets leder i Stortingsperioden 2009 – 2013, Truls Wickholm gikk ut av Stortinget, sammen med flere andre parlamentarikere. Mot slutten av året ble en ny leder oppnevnt, Henrik Asheim fra Høyre. Lederskapet ble i januar 2014 utvidet med en nestleder, Stine Renate Håheim fra Arbeiderpartiet. Vi har i tillegg rekruttert flere nye medlemmer. Vi vil fortsette arbeidet med å styrke nettverket også i 2014.

SRHR-nettverket

Sex og Politikk er en av medlemsorganisasjonene som sitter i kjernegruppa til SRHR-nettverket (representert ved Anja Sletten). De andre organisasjonene er CARE, FOKUS, Amnesty International og SAIH. Kjernegruppa har hatt en rekke møter i løpet av 2013. Det har også vært flere allmøter. I vinter jobbet nettverket, og særlig kjernegruppa, med Stortingsmeldingen om global helse som kom ut i februar. Det endte med et felles høringsinnspill, signert av oss, Redd Barna, CARE, FOKUS, Amnesty International, Kvinnefronten og Kirkens Nødhjelp. SRHR-nettverket utgjør et viktig samlingspunkt for å utrede felles innspill til ulike prosesser, informasjonsutveksling og arbeidsdeling og er en prioritert arena for Sex og Politikk.

Eksempler fra arbeidet i 2013 er innspill til handlingsplanen for kvinners rettigheter og likestilling i utviklings- og utenrikspolitikken, som ble lansert i august 2013, og innspill til Utenriksminister Børge Brende med tittelen: «Innspill til norsk likestillingspolitikk, med vekt på seksuell og reproduktiv helse og rettigheter» sammen med FOKUS, CARE, Amnesty, SAIH, LLH, Skeiv ungdom og LNU om hva vi mener bør vær prioritinger for norske myndigheters arbeid med likestilling i norsk utenriks- og utviklingspolitikk fremover. Innspillet kan leses [her](#).

LNUs ungdomsnettverk på hiv og aids

Siden 2012 har Sex og Politikk vært medlem av LNUs ungdomsnettverk på hiv og aids. Koordinator for nettverket i 2013 har vært Åshild Marie Vige fra LNUs styre, og andre medlemmer inkluderer representanter fra SAIH, Skeiv Ungdom, Medisinstudentene, Røde Kors Ungdom, LLH Oslo og Akershus, Changemaker og Primærmedisinsk verksted. Anneli Rønnes sitter i dette nettverket for Sex og Politikk, og er også ungdomsnettverkets representant/kontaktperson i SRHR-nettverket.

I 2013 var nettverket koordinator for Verdens Aidsdag, samt at nettverket var på studietur til Genève for å besøke Det Globale Fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria, UNAIDS og WHO. Les mer om dette under aktiviteter.

LNUs arbeidsgruppe for FN-spørsmål (AgFN)

I 2013 ble Sex og Politikk med i LNUs arbeidsgruppe for FN-spørsmål, da særlig med bakgrunn i vårt engasjement for SRHR, da LNU i 2013 hadde en egen ungdomsdelegat for SRHR, Magnhild Bøgseth fra SAIH. Andre ungdomsdelegater i 2013 var ungdomsdelegater til UNESCO, UN Habitat og FNs generalforsamling, blant annet. Ved å være med i denne arbeidsgruppen har Sex og Politikk fått god oversikt over norske ungdomsorganisasjoners prioriteringer på ulike områder, og har også hatt mulighet til å spille inn SRHR-relatert tematikk hvor mulig. Arbeidsgruppen skal også fungere som en støttegruppe til delegatene når de deltar på møter.

Medlemmer av LNUs AgFN

Nordisk nettverk for seksualundervisning

Uke Sex har siden 2011 vært med i et nordisk nettverk for seksualundervisning. Nettverket møtes en gang årlig, for utveksling av erfaringer og gode undervisningsmodeller for undervisning om seksualitet så vel som utfordringer både politisk og økonomisk. Nettverket består av en representant fra Sex & Samfund i Danmark, RFSU i Sverige, Väestöliitto og Finske Folkehelsen i Finland. I 2013 ble Fræðslusamtök um kynlíf og barneignir (FKB) fra Island med i nettverket og det årlige nettsverksmøtet ble avholdt nettopp på Island, med innlegg om seksualundervisning i Norden og Norge på Universitet i Reykjavik.

Nasjonalt nettverk for seksualundervisning

Uke Sex har siden 2012 også vært med i et norsk nasjonalt nettverk for seksualundervisning, sammen med representanter fra blant annet Røde Kors Ungdom, Sex og Samfunn, Pedagogisk sexologisk fagforum, MSO Oslo, Skeiv Ungdom, Redd Barna, Landsgruppen av helsesøstre NSF, Ønskebarn, Helsestasjon for LHBT-ungdom og Rosa Kompetanse Skole (LLH). Nettverket møtes 2-4 ganger i året, hvor ulike sider ved seksualundervisning – og opplysning blir drøftet.

Et blikk på 2013

2013 var et år med høy aktivitet. Foreningen har i 2013 hatt fem fulltidsansatte frem til sommeren, to i kampanjen Uke Sex og tre i politisk og administrativ avdeling. Fra juli måned har det vært 4,5 stillingsbrøker, fordelt på en og en halv i kampanjen Uke sex, og tre i politisk og administrativ avdeling.

I 2013 søkte vi for andre gang om midler fra Momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner, og vi fikk tilbakeført kr 203 491 fra staten. Dette er kjærkomne inntekter i en ellers stram økonomi.

Sex og Politikk søkte i 2013 for første gang om driftsstøtte fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) sin ordning om driftsstøtte til familie - og likestillingsorganisasjoner. Søknaden ble avslått og ble begrunnet med at Sex og Politikks virksomhet anses for å ligge nærmere helse- og utdanningspolitisk virksomhet enn familie- og likestillingsvirksomhet. Bufdir skriver i sitt avslag at: "organisasjonens kjernevirksomhet alt overveiende er helse og utdanningspolitisk, og at den derfor ikke kan gis driftsstøtte i tilskuddordningen". Vi mener Bufdirs vurdering er feil og vi klaget på vedtaket, begrunnet blant annet med: "Sex og Politikks arbeid for likestilling holder seg innenfor et område som er viktig for forholdet mellom kjønnene og den strukturelle ulikheten mellom kjønnene; nemlig forhold knyttet til seksualitet og reproduksjon. Seksuell og reproduktiv helse og rettigheter er ubrytelig lenket til likestillings og familiepolitikk. Vi mener at likestillingsarbeidet i Norge tydelig viser hvor viktig denne tematikken er for likestillingen mellom kjønnene, og at mange sentrale utfordringer vi ser på likestillingsfeltet i dag - både i Norge, men særlig internasjonalt, er knyttet til seksualitet og reproduksjon. Vår kjernevirksomhet er å arbeide for likestilling, med vekt på SRHR".

Sex og Politikk vil fortsette å arbeide for å sikre likestillingsorganisasjoner bedre vilkår og støttemuligheter gjennom offentlige ordninger.

Politikk

Styret i Sex og Politikk har hatt en diskusjon om hvilke SRHR politikkområder foreningen skal og kan engasjere seg i. Foreningen er for liten til å ha politikk på alle områder, og vil fortsette å være engasjert i SRHR kjernepolitikk som reproduktive rettigheter, inkludert abort, kvinner og jenters rettigheter spesielt, og barn og unges rett til god og kunnskapsbasert seksualundervisning. Fremtidshåpet er å bli en stor nasjonal forening med ressurser til å ta diskusjoner om flere innsatsområder innen seksuelle rettigheter.

Internasjonalt er vårt hovedanliggende ICPD+20 og post-2015 prosessen. I 2014 er det 20 år siden handlingsprogrammet fra den internasjonale konferansen om befolkning og utvikling (ICPD) ble vedtatt i Kairo. FNs befolkningskommisjon (CPD) vil i 2014 ta for seg status for implementeringen av handlingsprogrammet fra Kairo, og Sex og Politikk fått innvilget støtte fra Utenriksdepartementet til å delta i den offisielle delegasjonen fra Norge. Vi vil også invitere med oss representanter fra det sivile samfunn i sør for å styrke sivilsamfunnets innflytelse på de globale prosessene for bærekraftig utvikling.

I tillegg arbeides det nå med utformingen av nye bærekraftige utviklingsmål som skal erstatte FNs tusenårsmål når disse går ut i 2015. Sex og Politikk arbeider for å inkludere seksuell og reproduktiv

helse og rettigheter inn i det nye rammeverket for bærekraftig utvikling og mener det er viktig å se sammenhengen mellom SRHR, helse, utdanning, befolkningsdynamikk, likestilling og kvinners rettigheter når man utarbeider nye mål.

Her hjemme har vi konsentrert oss om barn og unges rett til kunnskapsbasert seksualundervisning, og helt konkret har vi derfor brukt kreftene på å kunne tilby Uke Sex til alle landets skoler og andre som møter barn og unge.

I høst fikk SRHR miljøet, sammen med mange andre, en overraskelse når reservasjonsmulighet for fastleger var en del av Sundvollerklæringen og samarbeidsavtalen mellom regjeringen og Kristelig Folkeparti. Foreningen har fulgt debatten nøye, og vil sende inn høringsutspill til den forelagte ordningen. Foreningen er prinsipielt i mot den foreslåtte reservasjonsmuligheten, og mener at denne vil svekke kvinnens lovmessige rettighet til abort og grunnleggende helsetjenester.

Aktiviteter 2013

Under følger et utdrag av foreningens aktiviteter i 2013.

Uke Sex

11. desember 2013 ble undervisningsmateriellet Uke Sex 2014 tilgjengelig for påmeldte til kampanjen. Tema som er valgt for kampanjen i 2014, er kjønn og likestilling, og tittelen på de nye temamaterialene er "Kjønn – betyr det noe?" Heftene består av en rekke øvelser, inkludert arbeid med filmer om kjønn, likestilling og yrkesvalg.

En kortfilm om kjønn og yrkesvalg fra materialet for 7.-8. trinn kan du se [her](#).

I 2013 har Sex og Politikk også utarbeidet et nytt materiell til undervisning i videregående opplæring. "Mine og dine grenser" handler om grenser og seksuelle krenkelser mellom unge og kan benyttes av lærere, skolehelsetjenesten, helsesøstre eller andre som tar opp spørsmål rundt seksualitet, grenser og krenkelser med unge. Materialet er basert på fjorårets temamateriell for 9.-10. trinn og tilbys skoler fra 2014. Likestillingscenteret på Hamar har bidratt med faglige gode innspill og Sex og Samfund i Danmark har vært en sentral samarbeidspartner. I tillegg er det utarbeidet et kurs i å undervise fra materialet og om grenser og krenkelser blant unge.

I 2014 ønsker vi å utarbeide undervisningsmaterieell også til lavere trinn, i første omgang fra 4. årstrinn. Vårt mål er å tilby relevante og gode verktøy til undervisning gjennom hele grunn – og videregående opplæring.

Du kan lese mer om Uke Sex og seksualundervisning, på www.ukesex.no

Temamateriale 7.-8. trinn (t.v.) og 9.-10. trinn

Uke Sex 2013

I 2013 ble det oppgitt at mer enn 56 000 elever i grunnskolen 7. til 10. klassetrinn skulle få undervisning fra Uke Sex. Informasjon

om Uke Sex 2013 og påmelding ble sendt grunnskolene høsten 2012. Påmeldingene kom primært fra trinnlærere og skolehelsetjenester i alle landets fylker. Aktører utenfor skolen meldte seg også på for å motta gratis materiell. Dette var blant annet fra Helsestasjoner for ungdom, voksenopplæringer, sexologer, Røde Kors Ungdom, barnevernspedagoger, miljøterapeuter og konformasjonsundervisere.

Temamaterialet til Uke Sex 2013, «Mine og dine grenser», handler om grensesetting og seksuelle krenkelser mellom unge. Seksuelle krenkelser kan være blant annet nedsettende språkbruk og uønsket oppmerksomhet. Materialet har som overordnet mål å fremme helse og trivsel, og forebygge mobbing og krenkelser, i tillegg til å bidra til bevissthet om og anerkjennelse av egne og andre grenser. Barn og unge får gjennom undervisningen mulighet til å reflektere over og diskutere roller, forventninger, holdninger og handlingsmuligheter. Vi ønsker at dette skal bidra til at det blir enklere for unge å sette egne grenser, og forstå og respektere andres grenser.

En årlig spørreundersøkelse sendes alle Påmeldte. Vi spør om bruk av Uke Sex Og tilfredshet med materialet. Undervisere svarer at de opplever Uke Sex 2013 som relevant, både i henhold til læreplaner og til elevenes alder og modenhet. Videre at materialet er enkelt å bruke og at øvelsene er gode. Enkelte kommenterer at Uke Sex har bidratt til bedre samarbeid med andre lærere på skolen. 65 prosent av underviserne som deltok i undersøkelsen ga Uke Sex 2013 toppkarakter (5 eller 6), og hele 97 prosent av underviserne ga Uke Sex 2013 karakteren 4 eller høyere. Over 90 prosent av underviserne oppga at de ville anbefale Uke Sex til sine kolleger. Dette viser at underviserne i stor grad er fornøyd med kvaliteten på materialet. Disse tallene har vært stabile over de tre første årene kampanjen har vært arrangert, og er en god indikator på at underviserne generelt er veldig fornøyd med Uke Sex.

Temamateriale 7.-8. trinn (t.v.) og 9.-10. trinn

Med egen kampanjeuke og nytt temamateriell for hvert år, gir kampanjen muligheter til å rette fokus på både særskilte tema og på undervisning om seksualitet. Uke Sex høstet positive oppslag i lokale medier og ble omtalt som et viktig forebyggende tiltak i riksdekkende medier i forbindelse med lanseringen av Kripos rapport "Voldtektssituasjonen i Norge 2012".

Elevnettsiden Uke Sex 2014, www.sexfordeg.no

Uke Sex skal gi lærerne en plattform til å undervise opp mot kompetansemål i ulike fag, og for å arbeide med trivsel og mot mobbing. Lett tilgjengelig og oppdatert undervisningsmaterieell til undervisere skal igjen bidra til økt tilgang til kunnskap om seksualitet og handlingskompetanse i seksuelle situasjoner og relasjoner for unge.

Sex og Politikk nådde mål satt for kampanjen Uke Sex 2013, om at alle grunnskoler i Norge skal få tilbud om gratis og aldersdifferensiert materieell til undervisning om seksualitet på 7. til 10. trinn. Målet om økning av antall påmeldte elever og skoler er også nådd med god margin. Siden Uke Sex ble arrangert for første gang i 2011 har vi hatt en økning i deltakere fra år til år. Denne økningen ser ut til å fortsette også i 2014.

Uke Sex har hatt to ansatte frem til juli, kampanjeleder Gry Stordahl og rådgiver kjønn og likestilling Sara Rydland Nærum. Sara Rydland Nærum fortsatte i halv stilling fra august og ut året.

Sex og Politikk i rapporten «Norske aktørers engasjement for global helse»

I april 2013 lanserte daværende utviklingsminister Heikki Eidsvoll Holmås, utenriksminister Espen Barth Eide og helse- og omsorgsminister Jonas Gahr Støre rapporten «Norske aktørers engasjement for global helse». Rapporten er en del av oppfølgingen av stortingsmeldingen om global helse som ble lansert i 2012. Denne rapporten viser bredden av engasjement og aktiviteter gjennomført for global helse blant norske aktører, i tillegg til at den også tar for seg utfordringer og muligheter arbeidet byr på. Sex og Politikk hadde gleden av å bli invitert til å komme med innspill, og vårt arbeid er omtalt på side 90 og 91 i rapporten. Vi skriver spesielt om utfordringer innenfor arbeidet når det gjelder lovlige og trygge aborter og anerkjennelse av ungdoms seksuelle og reproduktive rettigheter, samt om konsekvenser av økende religiøs motstand mot SRHR, både i Europa, men også i internasjonale FN-fora.

Rapporten finnes både på norsk og engelsk, og den norske versjonen kan leses her:

<http://www.norad.no/no/aktuelt/nyheter/attachment/402183?ts=13ee4f78a67&download=true>

Deltakelse på CPD

FNs kommisjon for befolkning og utvikling (CPD) ble avholdt i New York fra 18.-26. april. Kommisjonen har som mandat å overvåke, gjennomgå og vurdere gjennomføringen av handlingsplanen fra den internasjonale konferansen om befolkning og utvikling (ICPD) i Kairo 1994.

Temaet for årets kommisjon var "Nye trender innen migrasjon: demografiske aspekter". I forkant av kommisjonen ble det forventet at forhandlingene ville bli vanskelige, da migrasjon er et betent tema i seg selv, og forhandlingene rundt seksuell og reproduktiv helse (SRH), og reproduktive rettigheter³ (RR) er ofte svært vanskelige i FN-sammenheng. Årsaken til at den sistnevnte tematikken er svært aktuell i denne kommisjonen, er at SRH og RR vies en sentral plass i handlingsprogrammet fra Kairo – også i forbindelse med migrasjon⁴.

Som forventet ble forhandlingene svært vanskelige, og trakk flere dager ut til sent på kvelden. Særlig vanskelig var tematikken knyttet til migranters tilgang til helsetjenester, arbeid og utdanning. Forhandlingene knyttet til seksuell og reproduktiv helse og reproduktive rettigheter var som vanlig også svært betente.

Til tross for sterk motstand og langvarige og vanskelige forhandlinger fikk man til slutt en resolusjon, i form av «Chair's text» sent fredag kveld, som anses som sterk fra et SRHR-perspektiv. Resolusjonen anerkjenner blant annet tilgang til nødprevensjon som viktig i forbindelse med seksualisert vold – og dette er første gang man har fått inn tilgang til nødprevensjon i en resolusjon under kommisjonen for befolkning og utvikling.

Sex og Politikk er svært glade for den norske innsatsen for seksuell og reproduktiv helse og reproduktive rettigheter i FN-sammenheng det siste året. Norge kan og har spilt en viktig rolle, også siden vi ikke er medlem av EU, og det er svært viktig at Norge og andre progressive land opprettholder eller øker sin innsats for seksuell og reproduktiv helse, og reproduktive rettigheter og likestilling i FN-sammenheng. Vi anser det særlig for å være viktig at man fortsetter arbeidet med å bygge allianser fremover, både med de tradisjonelt sett «likesinnede» landene, og med nye land – særlig i Latin-Amerika, Afrika og Asia.

Resolusjonen og andre dokumenter knyttet til den 46. sesjonen for FNs kommisjon for befolkning og utvikling kan leses her: <http://www.un.org/en/development/desa/population/commission/previous-sessions/2013/index.shtml>

Sex og Politikk har også publisert nettartikler om kommisjonen, som kan leses på våre hjemmesider www.sexogpolitikk.no

Sex og Politikks Fagrådgiver for SRHR, Anja Sletten, inngikk i den norske delegasjonen.

³ Begrepet "seksuelle rettigheter" inngår ikke i handlingsprogrammet fra Kairo, og er dermed ikke anerkjent FN terminologi, såkalt "agreed language".

⁴ Paragraf 7.11 i handlingsprogrammet fra Kairo sier at: "Migrants and displaced persons in many part of the world have limited access to reproductive health care and may face specific serious threats to their reproductive health and rights. Services must be particularly sensitive to the need of individual women and adolescents and responsive to their often powerless situation, with particular attention to those who are victims of sexual violence".

Fra Norges delegasjon til CPD 46: Merete Dyrud, Jan Paul Brekke og Anja Sletten

Ungdomsundervisning for Sosialhumanistene

Sex og Politikk ble i 2013 invitert som gjesteforelesere til Ungdomsundervisningen. Ungdomsundervisningen, i regi av Sosialhumanistene ved Universitetet i Oslo, er et kurs for ungdom i konfirmasjonsalder med interesse for samfunn, vitenskap og akademia. Det er et livssynsøytralt undervisningsprogram som introduserer deltakerne for ulike typer forskning og samfunnsaktuelle problemstillinger. Forespørselen gikk ut på en forelesning på 90 minutter om temaet seksuell og reproduktiv helse og rettigheter i konteksten "frihet". Gruppen bestod av 24 ungdomsskoleelever fra 9. klasse. Vi snakket om SRHR, hva Sex og Politikk jobber med, og hvordan denne tematikken er relevant både nasjonalt og internasjonalt. Sammen med gruppen fant vi frem til dagsaktuelle saker som eksempler på SRHR-tematikk. Gruppen jobbet også med noen øvelser fra Uke Sex, blant annet om temaet kjønn og yrkesvalg. Gruppen ble vist et par korte filmer som skal brukes i Uke Sex-materialet for 2014 om rekruttering av jenter og gutter til kjønnsdelte utdanninger og yrker. Forelesningen skapte stort engasjement og vi fikk svært gode tilbakemeldinger fra arrangørene i etterkant.

Women Deliver 2013

Konferansen Women Deliver fant sted i Kuala Lumpur, Malaysia 28.-30. mai. Konferansen samlet mer enn 5000 deltakere og fokuset var «Invest in women and girls – it pays». Women Deliver er en global organisasjon som arbeider for økt politisk engasjement og ressurser for å redusere mødredødelighet og oppnå universell tilgang til reproduktive helsetjenester. Konferansen var den tredje i rekken, tidligere har de blitt arrangert i London og Washington i henholdsvis 2007 og 2010. Som de fleste store, internasjonale konferanser, er det mye som skjer, både i form av fellesmøter, men også utallige side events. Women Deliver er ikke en konferanse hvor man skal forhandle frem noen felles tekst eller avtale, men ment til å gi faglig påfyll og til nettverksbygging. Mer om konferansen kan leses her: www.wd2013.org

På oppdrag fra Norad hadde Sex og Politikk ansvaret for den norske standen under konferansen. I tillegg hadde foreningen ansvar for reisestipend for seks deltakere fra sivilt samfunn, blant annet fire ungdomsdelegater.

I tillegg til deltakelse fra Solveig Hokstad og Anja Sletten fra Sex og Politikk, bestod den norske delegasjonen av representanter fra Norad, LNU, SAIH, Changemaker, Skeiv Ungdom, Senterungdommen, Strømmestiftelsen, Redd Barna, Kirkens Nødhjelp og FOKUS. Også Kronprinsesse Mette-Marit var til stede på konferansen, hvor hun blant annet hadde flere oppdrag. Kronprinsessen besøkte også den norske standen hvor hun blant annet møtte norske og utenlandske ungdommer for å snakke om unges seksuelle og reproduktive rettigheter. Av andre aktiviteter på den norske standen kan vi nevne et foredrag av Kirkens Nødhjelps partner i Malawi, Modesta Simango, om «Safe deliveries» og en diskusjon om trygge aborter med Barbara Crane fra IPAS og Manuelle Hurwitz fra Safe Abortion Action Fund/IPPF. I tillegg stilte Skeiv Ungdoms representant opp med SRHR-quiz og seksualundervisning. Sex og Politikk hjalp også til med å tilrettelegge

Sammen med den norske delegasjonen ble det utarbeidet fire budskap Norge særlig skulle fronte:

- Achieving sexual and reproductive health and rights for all is an investment in girls' and women's health - it pays!
- Safe deliveries saves lives @ birth - a right for every girl and woman
- Respect, empower & promote the rights of young people - enjoy sexual rights!
- Safe abortion - it's a woman's right

Kronprinsessens besøk hos vår malaysiske søsterorganisasjon - The Federation of Reproductive Health Associations of *Malaysia* (FRHAM).

Nyheter fra konferansen kan leses på våre hjemmesider www.sexogpolitikk.no, og også på vår underside om Women Deliver: http://sexogpolitikk.no/women_deliver/

Deltakelse på politiske ungdomspartiets sommerleir

Også i 2013 har Sex og Politikk fått gleden av å presentere vårt arbeid på noen av ungdomspartiernes sommerleirer. Vi synes det er flott å få muligheten til å fortelle om SRHR og om Uke Sex, og ikke minst er det fantastisk å møte så mange flinke og engasjerte unge mennesker!

Denne sommeren besøkte vi Sosialistisk Ungdom og Unge Venstre. Hos SU holdt Anja Sletten og Gry Stordahl et innlegg hvor de snakket om SRHR i et internasjonalt perspektiv og om undervisning om seksualitet i Norge. Avslutningsvis drøftet vi hvorfor det er viktig at ungdomspartiene engasjerer seg for at unge og unges situasjon i større grad inkluderes i norsk utviklings – og utenrikspolitikk, samt betydningen av en mer lik og tilgjengelig undervisning om seksualitet i norsk skole og at emner som kjønn og seksualitet inngår i lærerutdanningen.

Hos Unge Venstre fortalte Sara Rydland Nærum og Anneli Rønnes engasjerte ungdomspolitikere om SRHR både nasjonalt og internasjonalt, hva SRHR er og hvilke relevante problemstillinger som rører seg for tiden, både i Europa og i resten av verden. Vi brukte også en del eksempler på politiske saker som hadde vært oppe i løpet av året. Videre presenterte vi seksualundervisningskampanjen vår, Uke Sex, og fortalte litt om hvorfor Sex og Politikks nasjonale arbeid har et så stort fokus på seksualundervisning. Siden vi holdt på å utarbeide et nytt materiale til Uke Sex 2014 denne sommeren, benyttet vi anledningen til å teste ut noen av de nye øvelsene derfra. Temaet for dette materialet er kjønn og likestilling, noe som skapte stort engasjement, ivrig deltakelse og mange flotte diskusjoner.

Sex og Politikk deltok også på Amnesty Internationals Nordic Youth Conference hvor tema var seksuelle og reproduktive rettigheter. Her holdt vi et 40 minutters langt innlegg om opphavet og viktigheten av å jobbe for seksuelle og reproduktive rettigheter og det ble også en god diskusjon om hvordan nordiske ungdommer kan jobbe sammen for å fremme dette både i sine hjemland men også i andre nettverk utover landegrensene.

Norad-arrangementer 2013

Arendalsuka

Sex og Politikk deltok på Arendalsuka 7.-13. august. Arendalsuka ble avholdt for første gang i 2012 og har utviklet seg til en møteplass som samler politikere, næringsliv, media og sivil samfunn til 7 dager med tett program i form av debatter, appeller, seminarer og diverse kulturinnslag.

Sex og Politikk arrangerte selv en debatt under Arendalsuka. Under tittelen "Er likestilling likegyldig?" hadde vi samlet Arendalsukas lengste panel. Representanter fra ni politiske partier diskuterte kvinners likestilling i norsk utenriks- og utviklingspolitikk og ble utfordret på "hvorfor, hva og hvordan?".

FpUs Himanshu Gulati var en del av Arendalsukas lengste panel

Alle partiene var, ikke overraskende, enige om at det er viktig å arbeide for likestilling i norsk utenriks- og utviklingspolitikk. Hvert av partiene startet debatten med et innlegg på 3 minutter, og en av fellesnevnerne var tilgang til utdanning. Flere av partiene mente at gjennom utdanning vil kvinner ville være med på å løfte deres situasjon, både økonomisk og også politisk. Uenigheten oppstod da man begynte å se på virkemidlene for å sikre likestilling i land hvor Norge er til stede. FrP mener at en generell økning i velstand, for eksempel når det gjelder tilgang til utdanning, automatisk vil føre til likestilling.

Fra venstre: Utviklingsministerens heltinne er Labohni, som etter bygningskollapsen av en tekstilfabrikk i Bangladesh måtte amputere armen sin for å overleve. KrFU-leder Elisabeth Lølands heltinne er Katti-Anker Møller, på grunn av hennes kamp for kvinners rettigheter.

Seminar: “Advancing human rights related to sexuality and gender equality at the United Nations”

Med dette seminaret ønsket vi å se på sammenhengen mellom menneskerettigheter og seksuell og reprodusiv helse og rettigheter (SRHR), og hvordan ulike menneskerettighetsmekanismer kan være nyttige for å fremme SRHR. Hvordan kan man jobbe strategisk i forkant av og under FNs kvinnekommisjon (CSW) og FNs kommisjon for befolkning og utvikling (CPD)?

Seminaret ble utarbeidet for å gi aktører som jobber med likestilling og SRHR nyttig kunnskap og verktøy. Innledere var Stuart Halford fra Sexual Rights Initiative/Centre for Reproductive Rights og Hilde Kroes fra Rutgers WPF. Begge jobber for å fremme SRHR og har god kunnskap om FN og prosessene som foregår – særlig post 2015 og ICPD/CPD.

På seminaret tok Hilde og Stuart for seg tekniske aspekter, språk og ulike geografiske blokker knyttet til seksuell og reprodusiv helse og rettigheter i FN. Sex og Politikk ønsket at seminaret skulle være en innføring i relevante menneskerettigheter, menneskerettighetsmekanismer, CSW og CPD og gi deltakerne gode verktøy for å fremme SRHR på ulike arena, særlig innenfor FN-systemet.

Lansering av handlingsplanen «Like rettigheter – like muligheter»

I august ble [handlingsplanen for kvinners rettigheter og likestilling i utenriks- og utviklingspolitikken, 2013-2015](#), lansert. Både daværende utenriksminister Espen Barth Eide og utviklingsminister Heikki Eidsvoll Holmås deltok på lanseringen, hvor Sex og Politikk ved daglig leder Solveig Hokstad innledet.

Det er et godt dokument med stor fokus på seksuell og reproduktiv helse og rettigheter. Blant annet skisserer planen følgende 7 mål for Norges arbeid fremover:

1. *Vi skal gå i front for å styrke jenter og kvinners rettigheter i normative globale prosesser.*
2. *Vi skal inkludere likestillingsperspektivet i store politiske satsninger, herunder klima og energipolitikken.*
3. *Vi skal styrke kvinners politiske deltakelse og rettigheter.*
4. *Vi skal styrke kvinners økonomiske deltakelse og rettigheter.*
5. *Vi skal bekjempe vold mot jenter og kvinner.*
6. *Vi skal styrke jenters og kvinners seksuelle og reproduktive helse og rettigheter.*
7. *Vi skal sikre kvinners deltakelse i sikkerhetssektoren, fredsbygging og bekjempe seksualisert vold i konflikt og post-konfliktsituasjoner.*

Fra venstre: Siv Gamnes (Sex og Samfunn), utenriksminister Espen Barth Eide, utviklingsminister Heikki Eidsvoll Holmås og Solveig Hokstad fra Sex og Politikk

Sex og Politikk sendte inn et innspill til utenriksminister Børge Brende med tittelen: «Innspill til norsk likestillingspolitikk, med vekt på seksuell og reproduktiv helse og rettigheter» sammen med FOKUS, CARE, Amnesty, SAIH, LLH, Skeiv ungdom og LNU. Her skriver vi om hva vi mener bør vær prioritinger for norske myndigheters arbeid med likestilling i norsk utenriks- og utviklingspolitikk fremover. Innspillet kan leses [her](#).

European Partner meeting IAVI og IPM

Sex og Politikk samarbeidspartnere innen forskning på hivforebyggende tiltak som vaksiner og mikrobisider, IAVI og IPM, hadde i 2013 et felles partnern møte. Dette fant sted i Amsterdam 19.-20. september og til stede fra Sex og Politikk var Anneli Rønnes. Særlig spennende på årets partnern møte var deltakelse fra flere afrikanske land, Sør-Afrika, Kenya og Ghana. Disse deltakerne ga møtet en annen dimensjon av tidligere møter, særlig fordi man fikk større innsikt og bredere diskusjoner rundt øvrig arbeid mot hiv og aids i land hvor man har høyest prevalens.

Selv om det var et felles partnern møte, hadde man dag to egne sesjoner med hver av organisasjonene. Til tross for at både IAVI og IPM jobber for forebyggende tiltak for hiv, er det forskjell når det gjelder vaksiner og mikrobisider og også forskjell på fokusområder – for eksempel vil

en hivvaksine kunne brukes av både menn og kvinner, mens ulike produkter som IPM forsker på, som inneholder mikrobisider, vil utvikles til bruk hos kvinner, for eksempel vaginal gel eller ring.

Post-2015

På årets FN-dag 24. oktober ble resultatet av den norske Post-2015 konsultasjonen offentliggjort. Det er UNICEF som både har koordinert den nasjonale konsultasjonen og slutført den [norske rapporten](#).

Konsultasjonsprosessen tok for seg brede og overordnede tema, og i utgangspunktet hadde man ikke planlagt et eget konsultasjonsmøte på SRHR. Dette ble likevel avholdt, etter pågang fra flere organisasjoner, inkludert Sex og Politikk. I tillegg ble SRHR vektlagt fra mange hold i de skriftlige innspillene, og vi endte til slutt opp med en egen del om seksuell og reproduktiv helse og rettigheter i rapporten.

Følgende anbefaling oppsummerer denne: *Universal access to sexual and reproductive health and rights, including holistic, comprehensive and high quality sexual and reproductive health services.*

Inkludert i denne anbefalingen er:

- *Universal access to comprehensive and youth friendly sexual education.*
- *Universal access to a choice of safe and affordable contraception.*
- *Universal access to safe and legal abortion.*
- *Universal access to safe and quality treatment of sexual transmitted infections (STIs) and HIV/AIDS.*

I arbeidet med noe bærekraftige utviklingsmål ønsker vi at norske myndigheter skal ta en lederrolle i arbeidet med å fremme SRHR og likestilling, blant annet gjennom å være en strategisk pådriver for at universell tilgang SRHR skal inngå i de nye målene. Siden SRHR møter betydelig motstand i FN-sammenheng, vil det være viktig at det bygges gode allianser på tvers av regioner slik at man får en

Fra konsultasjon om SRHR. Fra venstre: Magnhild Bøgseth (LNU), Owain James (IPPF), Unni Rambøll (UD) og Morten Wetland, tidligere FN-ambassadør

bred allianse av land som argumenterer for at retten til å bestemme over egen kropp, seksualitet og reproduksjon og tilgang til nødvendige helsetjenester for å ivareta sin seksuelle og reproduktive helse er menneskerettigheter og viktige faktorer for bærekraftig utvikling.

Universal Periodic Review – stakeholder submission fra Sex og Politikk

Hvert fjerde år foretar FNs menneskerettighetsråd en gjennomgang av status for menneskerettighetene i FNs medlemsland - Universal Periodic Review (UPR). Neste gjennomgang av Norge er i april/mai 2014. I den forbindelse ble Sex og Politikk kontaktet av the Sexual Rights Initiative (SRI) angående samarbeid for å utarbeide et dokument med oppdatering av status på ett utvalgt tema relatert til SRHR i Norge i forkant av gjennomgangen. SRI skal legge frem rapporter om flere relevante stater status på seksuelle og reproduktive rettigheter i forkant av UPR'en, nå deriblant Norge - basert på Sex og Politikks rapport.

Sex og Politikk utarbeidet med bakgrunn i dette en rapport fra Norge om temaet voldtekt og seksuelle overgrep. Rapporten er en oppdatering av dagens situasjon rundt seksuell vold og voldtekt i Norge, og peker på tiltak som allerede er gjennomført, samt tiltak som bør innføres eller revideres for å forbedre dagens situasjon.

Dokumentet presenterer konkrete tiltak/anbefalinger for Norge. Anbefalte tiltak, både det som allerede er fulgt opp og det som fremdeles ikke er gjennomført, som tidligere er foreslått fra flere instanser ble beskrevet. Her inngår blant annet anbefalinger fra tidligere skyggerapporter, merknader fra FN-konvensjoner og komiteer samt tilhørende anbefalinger til Norge om seksuell vold.

Flere relevante instanser og aktører ble invitert til å komme med innspill etter at dokumentets første utkast var ferdigstilt, blant annet Likestillings- og diskrimineringsombudet, Anja Kruse (Nasjonalt Kunnskapssenter om vold og traumatisk stress), og Lisa Arntzen (Dixi ressurscenter for voldtatte). Ved hjelp av et fantastisk toolkit utviklet av SRI og IPPF, jobbet vi sammen med SRI frem et ferdig dokument som tilfredstilte kravene til innsendelse. Dokumentet kan leses [her](#).

EuroNGOs - konferanse og årsmøte 2013

I oktober 2013 deltok daglig leder Solveig Hokstad og fagrådgiver SRHR Anja Sletten på EuroNGOs konferanse og årsmøte i Berlin. Tema for årets konferanse var "Sexual and Reproductive Health and Rights in the next global Framework. Promoting a critical dialogue".⁵

I løpet av den to dager lange konferansen diskuterte man hvordan man best kan jobbe for at SRHR skal bli en del av agendaen i det neste rammeverket for utvikling, og man fikk presentert studier fra hele verden som viste hvor stor effekt arbeid innenfor SRHR-feltet har i det store utviklingsbildet.

Solveig Hokstad deltok også på EuroNGOs årsmøte.

⁵ Rapporten fra møtet kan leses her:

http://www.eurongos.org/Files/HTML/EuroNGOs/AGM/AGM%202012/EuroNGOs_Annual%20Conference%20Report%202012.pdf

Besøk hos UNAIDS og Det Globale Fondet for bekjempelse av hiv, tuberkulose og malaria

4.-5. november var LNUs ungdomsnettverk på hiv/aids i Genève. Formålet med turen var å lære om det Globale Fondet og hvordan nettverket kan være med på å fremme ungt lederskap innen feltet. I tillegg ønsket nettverket å lære om UNAIDS sin satsning på ungdom, opprette kontakter og samle ideer til videre arbeid for nettverket. Ettersom ungdomsnettverket har jobbet en del med kriminalisering i Norge ønsker vi også å heve kompetansen på dette feltet. Nettverket hadde også møte med Joar Svanemyr i WHO (Verdens helseorganisasjon).

Styreleder Johannes Rindal møter UNFPA-sjef Babatunde Osotimehin

FNs befolkningsfonds (UNFPA) Babatunde Osotimehin møtte i november de nordiske SRHR-organisasjonene Sex og Politikk, RFSU, Sex og Samfund og Väestöliitto i Stockholm. I 2014 er det 20 år siden handlingsprogrammet fra befolknings- og utviklingskommisjonen i Kairo (ICPD) ble vedtatt, og i 2015 skal bærekraftige utviklingsmål erstatte tusenårsmålene (post 2015) – to milepæler for å sette seksuell og reprodutiv helse og rettigheter (SRHR) på dagsorden internasjonalt. Organisasjoner som Sex og Politikk mobiliserer globalt for å få vedtatt ambisiøse mål og formuleringer. Målet med møtet i Stockholm var å diskutere prosessen fram mot den neste befolknings- og utviklingskommisjonen (CPD) våren 2014. Det er et krav fra organisasjonene at man her må vedta en offensiv tekst på SRHR, for å sikre at SRHR blir med videre når man fra høsten 2014 skal starte forhandlingene rundt de bærekraftige utviklingsmålene som skal landes året etter.

Verdens aidsdag

I 2013 var det 30 år siden den første norske pasienten ble diagnostisert med hiv. Fra mye fokus og mange informasjonskampanjer på 80-tallet, er det i dag ikke mye bevissthet rundt tematikken i den generelle befolkningen. Det er fremdeles mange som ikke vet hvordan hiv smitter og ikke smitter. I tillegg gjenstår det fortsatt mye arbeid for å fjerne stigmatisering og diskriminering mot de av oss som lever med hiv.

Siden 1988 har [Verdens aidsdag](#) blitt markert i Norge. Med støtte fra Helsedirektoratet var LNUs ungdomsnettverk på hiv årets koordinator. I ungdomsnettverket sitter blant annet Skeiv Ungdom, LLH Oslo og Akershus, SAIH, Primærmedisinsk Verksted, Røde Kors Ungdom og Sex og Politikk. Årets kampanje – med slagordet ”stolt av” – inspirerte til en positiv vinkling på tematikken, samtidig som det var ønskelig med et tilbakeblikk på de 30 år som har gått.

Under er tre av seks plakater som ble designet:

I tillegg til kampanjemateriell ble også bloggen «Hiv i Norge» en del av årets kampanje. Bidragsyttere på bloggen er mennesker som skriver om sitt møte med hiv og sine tanker rundt dette, enten det er helsearbeidere, forskere, mennesker som lever med hiv, pårørende eller aktivister. Bloggen kan leses [her](#).

European Parliamentary Forums (EPF) årlige sekretariatsamling

I kraft av å være sekretariat for det norske parlamentarikernettverket for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR), deltok styreleder Johannes Rindal på vegne av Sex og Politikk på den årlige sekretariatsamlingen i EPF, som i 2013 gikk av stabelen i Budapest 5.-6. desember. EPF er den europeiske paraplyen for disse parlamentarikernettverkene, som samler parlamentarikere som er opptatt av SRHR-spørsmål.

Parlamentarikere er viktige aktører for å sette fokus på tematikken i egne land, være vaktbikkjer mot forsøk på innstramminger i lover og regelverk, og ikke minst jobbe aktivt opp mot regjeringen for å få sitt land til å innta "riktige" standpunkt på SRHR i internasjonale forhandlinger.

På samlingen i Budapest møtte det representanter fra 18 av landene, og det var engasjerte deltakere som oppdaterte hverandre på aktuelle saker og la planene for et aktivt arbeidsår i 2014.

Samlingen startet med en orientering ved Marta Diavolova og Ragaa Said fra UNFPA, som fortalte om arbeidet med ny strategisk plan og kommende CPD (Commission on Population and Development) våren 2014. UNFPA ønsker å målrette innsatsen, konsentrere seg om færre mål og styrke samarbeidet med det sivile samfunn. De påpekte også at det økonomiske argumentet for SRHR blir stadig sterkere – land som satser på seksuell og reproduktiv helse har høyere og mer stabil økonomisk vekst.

Mye av møtet ble brukt til å diskutere hvordan parlamentarikernettverkene kan utgjøre en forskjell i det som blir et aktivt og avgjørende 2014. Det er knyttet stor spenning til 20-årsjubileet for handlingsprogrammet fra befolknings- og utviklingskommisjonen (ICPD), som møtes i New York i begynnelsen av april. Det var bred enighet om å jobbe for å få parlamentarikere med i delegasjonene fra det enkelte land. Senere samme måned går IPCI, den internasjonale parlamentarikerkonferansen for å følge opp ICPD, av stabelen i Stockholm. Ambisjonen er å skape en drivkraft fram mot FN-toppmøtet høsten 2014 og få løftet SRHR høyt opp på dagsorden når de nye bærekraftige utviklingsmålene skal utmeisles.

International Planned Parenthood Federation (IPPF)

IPPF er en føderasjon som opererer i 180 land og har 152 medlemsorganisasjoner. IPPF er en ledende pådriver for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter internasjonalt. Sex og Politikk er IPPFs norske medlemsorganisasjon, og vårt samarbeid med IPPF er svært viktig for oss. Å være medlem av IPPF betyr å inngå i et globalt partnerskap med de andre medlemsorganisasjonene, og sammen gjøre oss gjeldende internasjonalt ved å være én viktig og sterk stemme for SRHR. Samtidig er det slik at søsterorganisasjonene våre er viktige i egne land og for sin egen befolkning. Flere driver klinikker, yter tjenester som seksualundervisning og hjelp med prevensjon, i tillegg til å være politiske påvirkningsagenter for SRHR.

Utover å bidra med og adressere viktigheten av seksuell og reproduktiv helse og rettigheter på individuelt nivå så vel som på samfunnsnivå, er en av Sex og Politikk's oppgaver å gjøre IPPF bedre kjent i Norge. Vi støtter også norske myndigheters støtte til IPPF i bistandspolitikken. Sex og Politikk bidrar aktivt i IPPFs akkrediteringsprosess, for eksempel deltar vårt mangeårige medlem og tillitsvalgt Kristina Totlandsdal i det europeiske akkrediteringsteamet.

Regional Management Meeting

Daglig leder Solveig Hokstad deltok på IPPF EN Regional Management Meeting 18.-19. april 2013 i Brüssel. Dette to-dagers møtet samlet 35 daglig ledere (Executive Directors) og representanter fra medlemsorganisasjoner i europaregionen i tillegg til ansatte ved IPPF EN kontoret.

På dette årlige ledermøtet diskuteres og deles IPPFs politikk, medlemsorganisasjonenes situasjon og utfordringer, og man deler gode erfaringer og kunnskap. Diskusjon om Europas finansielle krise, og hvilken innvirkning det har for organisasjonene og aktivitetene, og da i siste instans seksuell helse for befolkningen, var et av mange viktige temaer. IPPFs Vision 2020 og det nye strategiske rammeverket for IPPF var et annet.

Å kunne møte andre ledere av søsterorganisasjonene og oppleve fellesskapet rundt politiske målsettinger og få innspill og tips om organisasjonsutvikling, diskutere prosjektideer og drømmer, er verdifullt og inspirerende.

Regional Council

IPPFs Regional Council (RC) 2013 ble avholdt i Stockholm i juni. Styremedlemmene Ragnhild Nordvik og Lotte Hernæs deltok. RC er årsmøtet til IPPF Europe hvor man velger styremedlemmer, vedtar budsjett og liknende. Temaet i år var LHBTQI (Lesbisk, homofil, trans, queer og intersex) og det ble understreket viktigheten av at arbeidet i IPPF skal ha en rettighetsbasert tilnærming, med

utgangspunkt i en helhetlig forståelse av menneskerettighetene (blant annet sivile, politiske, sosiale, økonomiske og kulturelle).

Norge presenterte Uke Sex og fikk stor oppmerksomhet, særlig på grunn av overføringspotensialet til andre land. Opplegget ønskes oversatt og bearbeidet til engelsk.

Akkrediteringsarbeid for IPPF

Fra 15.-19. oktober deltok Joan Kristina Totlandsdal i akkrediteringen av Finlands medlemsorganisasjon Väestöliitto i Helsinki. Revisjonen omfattet samtaler og intervjuer med styrets medlemmer, foreningens ansatte og besøk ved en av foreningens klinikker. Videre hadde vi samtaler med noen av samarbeidspartnere bl.a. den Finske gynekologiske forening og med det Finske folkehelseinstituttet. Særlig imponert var vi over Väestöliittos omfattende forskningsavdeling med høy akademisk faktor, og foreningens internasjonale engasjement. Akkrediteringsteamet var enig om at Väestöliitto er en særdeles slagkraftig, veldreven og anerkjent organisasjon som IPPF kan være stolt av å ha som medlem.

Årsmøte i YSAFE – IPPFs europeiske ungdomsorganisasjon

Skrevet av Åshild Marie Vige som deltok på vegne av Sex og Politikk.

YSAFEs årsmøte ble i 2013 avholdt i Brussel, 8.-10. februar. 33 personer representerte ca. 30 IPPF-medlemsorganisasjoner og -land. YSAFE er IPPF EN (Europa) ungdomsorganisasjon og har omkring 140 medlemmer fra nesten alle av de 40 medlemsorganisasjonene IPPF EN har.

Hovedfokuset for årets årsmøte var rettigheter for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (LHBT) som en del av SRHR-agendaen. Dette er et område som er svært tabubelagt i mange av de representerte landene, og en hovedvinkling på møtet var derfor hvordan man kan jobbe med LHBT-rettigheter i land der lovgivning og kulturelle og religiøse normer gjør dette svært vanskelig.

På første møtedag holdt Åshild foredrag med tittelen "Promoting LGBT rights within the UN: The international negotiation climate", basert på sine opplevelser som ungdomsdelegat til FNs generalforsamling høsten 2012. Under resten av møtet var det hovedsakelig grasrotaktivisme i enkeltland som var i fokus. Hele lørdagen var Faika El-Nagashi fra ILGA (International Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Intersex Association) Europe til stede for å holde workshop om LHBT-rettighetsaktivisme og påvirkningsarbeid.

Mulige strategier som ble presentert var enten å mainstreame LHBT i alt man gjør, eller å ha LHBT som et eget fokusområde. Et funn var at mange av de som jobbet med LHBT ikke har jobbet med trans og kjønn. Blant annet ble mange av de tilstedeværende overrasket over at deres land praktiserer tvangssterilisering av transpersoner og heller ikke har beskyttelse for denne gruppen i sitt lovverk. ILGAs rettighetskart fikk mye oppmerksomhet, og mange ble overrasket over at land som Norge, Sverige, Danmark og Nederland kommer dårligere ut enn for eksempel Storbritannia og Spania. Kartet kan lastes ned her: http://www.ilga-europe.org/home/publications/reports_and_other_materials/rainbow_europe_map_and_index_may_2012

Mange av deltakerne ble veldig motivert til å jobbe videre med disse problemstillingene i sine hjemland og respektive IPPF-organisasjoner, og spesielt mange var interessert i å gjøre noe med transsituasjonen i sine hjemland.

Deltakerne på YSAFE Annual Meeting 2013

IPPF lanserte Vision 2020

I april 2013, under FNs kommisjon for befolkning og utvikling (CPD) lanserte IPPF Vision 2020, en ti-punkts handlingsplan godkjent av alle IPPFs 152 medlemsorganisasjoner, inkludert Sex og Politikk. Formålet med handlingsplanen er å kommunisere viktigheten av å inkludere seksuell og reproduktiv helse og rettigheter i det nye rammeverket for utvikling. IPPF ønsker at myndigheter skal, innen år 2020, oppfylle følgende (oversatt til norsk av Sex og Politikk):

1. innen 2015, etablere et nytt internasjonalt rammeverk som inkluderer SRHR som en essensiell prioritet
2. øke tilgang til SRHR for å tette gapet mellom de rikeste og fattigste med 50 % innen 2020
3. eliminere all form for diskriminering av jenter og kvinner slik at vi kan oppnå reelle like muligheter for menn og kvinner innen 2020
4. anerkjenne seksuelle og reproduktive rettigheter som menneskerettigheter innen 2020
5. engasjere unge i alle beslutningsprosesser som har innvirkning på deres liv
6. tilby omfattende og integrert seksuell og reproduktiv helse- og hivtjenester innen offentlige, private og veldedige helsetilbud innen 2020
7. redusere nåværende umøtte behov for familieplanlegging med minst 50 % innen 2020
8. gjøre omfattende seksualundervisning tilgjengelig for alle innen 2020
9. redusere mødredødelighet med årsak i utrygge aborter med 75 % innen 2020
10. bevilge nødvendige ressurser for å nå de øvrige ni målene innen 2020

Med vennlig hilsen styret,
Johannes Rindal, Lotte Hernæs, Hanne Lotte Moen,
Tone-Maria Hansen, Line Halvorsrud, Zaid Khalid,
Ingrid Fiskaa, Ragnhild Nordvik og Brit Roland

